

El procés de desmobilització del ciutadà (i 2)

La decapitació de les AAVV

Després d'analitzar el cas de Barcelona, aquest reportatge exposa el procés de canvi de les associacions de veïns de la ciutat de València. Com va passar a la ciutat comtal, de la reivindicació s'ha passat a la desintegració i a l'immobilisme.

Corrien els anys 60. Les onades migratòries cap a les grans ciutats no s'aturaven i els constructors a penes tenien temps d'acabar els seus blocs d'edificis. Buscaven zones amples i no volien traves administratives. El règim franquista va col.laborar i l'especulació va envair les grans urbs. València no n'era una excepció i, a més, disposava de molta horta al seu voltant que va ser presa fàcil de les immobiliàries.

Així van nàixer, Orriols, Torrefiel i altres barris apartats del centre, amb infraestructures incompletes i sense les comunicacions bàsiques, com a monstres enmig de l'horta. "Amb aquelles condicions, comenta Just Ramírez, un dels fundadors de la primera federació d'associacions de veïns de l'Horta, les mobilitzacions eren inevitables. Les associacions integraven dos factors bàsics, la falta d'expressió política per a lluitar contra el sistema i la necessitat de reivindicar unes condicions de vida dignes". El fet que no hi haguera partits polítics va servir per canalitzar a través de les associacions tota mena de reivindicacions però també va fer que, amb l'arribada de la democràcia, les associacions de veïns perden els seus caps visibles i patiren una desmobilització imparable. "No podem negar", comenta Fèlix Estrela, actual president de la Federació d'Associacions de Veïns de l'Horta, "que durant la transició, el moviment veïnal era l'estructura més forta i que els seus quadres passaren ràpidament als partits. Durant les primeres eleccions municipals els partits tiraren de les associacions i pràcticament les buidaren de dirigents".

DESMOBILITZACIÓ DEMOCRÀTICA

La transició va ser, doncs, el moment decisiu per a la desmobilització. "La consigna", afegix Just Ramírez, "era: 'ara no cal protestar perquè els ajuntaments ja no van contra el poble, són del poble'". La crítica

ja no s'acceptava com abans i els mateixos que reivindicaven eren els que tenien càrrecs i ens soltaven discursos sobre la importància de pagar les taxes i la necessitat de tenir paciència".

Des d'aquell moment començà la guerra per controlar les reivindicacions veïnals i disminuir-les. Els partits d'esquerra, que tradicionalment havien lluitat junts des d'aquestes associacions tenien ara discussions electorals i utilitzaven els veïns per protestar o per callar, segons les seues necessitats. "Així", acusa J. Ramírez, "recorde Juan Ballester, que ara és regidor pel PSOE en l'Ajuntament de València, quan encara era president de l'associació del barri d'Orriols, fent una proclama per tal que pagarem les taxes quan encara no teníem els equipaments que havíem demanat. Per als interessos del seu partit no convenia en aquell moment que hi haguera mobilitzacions".

La guerra entre els partits al si de les associacions de veïns, bàsicament entre el

La reivindicació de les AA.VV, un record.

ARXIU

PSOE i el PCE, va tenir com a conseqüència que grups discrepants formaren altres associacions paral·leles per tal d'atorgar-se la representativitat d'un barri i tenir així un vot dins la Federació que començava a tenir un pes important però cada vegada més simbòlic. Víctor Gaeta, membre de l'assemblea de veïns de Benimaclet, opina que la situació és insuportable: "La seua evolució ha demostrat que les associacions no han estat mai populars sinó instruments en mans dels partits polítics. Per això nosaltres, quan trobarem que al barri hi havia dues associacions i

sociacions que ara hi ha inscrites a València, "la majoria es troben en una situació d'UVI, però apareix una certa revifalla perquè ja hi ha hagut temps de tornar a formar dirigents i, a més, molts problemes encara continuen vius".

L'existència de problemes heretats, no ja d'anteriors legislatures democràtiques sinó dels temps franquistes, ha fet que algunes associacions continuen tan vives com el primer dia. "Nosaltres", indica David Hammenstein, de l'associació de veïns del Carme, "ens hem manifestat contra tres alcaldes de diferents partits i continuarem

na manera i el més fàcil és atacar els més febles, drogaadictes i marginals".

DROGA I HABITATGE

La droga s'ha convertit en la principal preocupació dels veïns que la pateixen més directament i que han començat a preparar solucions més properes als afectats que els plans de les diferents institucions que acaben perdent-se entre la propaganda i la burocràcia. "A més de la droga", comenta Estrela, "també creix la preocupació per l'habitatge, perquè a València ja era molt difícil aconseguir un pis en propietat però ara també ho és llogar-lo. El pla social de l'habitatge no acaba d'arribar i tampoc veiem un desenvolupament dinàmic del Pla General i encara menys de l'equipament integral dels barris, que s'ha aturat completament".

Els problemes, doncs, continuen però ara el moviment veïnal es troba més dispers i més confós que mai. La revifalla de què parla Estrela, és, per a Just Ramírez, "una mera maniobra del PSOE, que després de posar fi a les protestes perquè tenia l'alcaldia, ara vol recuperar el protagonisme en les associacions de veïns per tal de fer força contra l'ajuntament guanyat pels partits de dreta, en part per la seua culpa a l'hora de respondre a les demandes dels ciutadans".

Entre la desil·lusió i el desconcert, la Federació de Veïns de l'Horta, que va patir l'aparició d'una altra associació fantasma que volia substituir-la, continua treballant en uns locals petits i en mal estat cedits per l'ajuntament i amb l'únic suport d'una secretària que sols pot treballar mig dia. La precarietat dels mitjans és, per a Estrela, "un obstacle més que hem d'evitar amb la reivindicació perquè si no continuarem en el marc de la marginalitat".

Com a nova expressió de les AA.VV han començat a sorgir en molt barris valencians instal·lacions directament gestionades pels veïns que donen serveis que l'ajuntament no proporciona i que s'ajusten més directament al que vol el barri. "Una associació de veïns està molt a prop del que vol el ciutadà", comenta Hammenstein, "i per això el serveix més directament. Per la nostra passa gent amb tota mena de problemes i tractem d'atendre'ls tots".

Crear dotacions, buscar la manera de cobrir el que l'Ajuntament no dona sembla avui més fàcil que reivindicar-ho. Els que encara volen treballar troben així una manera de no parar i esperen temps millors per a la lluita.

Jordi Sebastià

Les actuals manifestacions de les associacions de veïns tenen, de vegades, color de reacció manipulada.

RAFA GIL

cadascuna era d'un partit vam decidir anar-nos-en de la federació i continuar de manera independent en l'assemblea. No es pot tolerar que cada partit i sobretot el PSOE es dedique a crear associacions fantasma per a buscar un vot". Aquesta assemblea es va fundar arran de la detenció de 14 veïns en 1988 quan demanaven que s'eliminara una línia urbana de ferrocarril que havia causat diversos morts per atropellament.

Felix Estrela és conscient del problema però es mostra més optimista: "Nosaltres admetem en la federació a qui ve en representació d'un barri. Moltes vegades sorgeixen diferències i vénen dues o fins i tot tres associacions per un mateix lloc però no hi ha problema, nosaltres els admetem tots i el temps dirà qui té l'autèntica representació. Els veïns no són faves i saben molt bé qui els representa i qui vol utilitzar-los".

Estrela també reconeix que de les 60 as-

fent-ho mentre no trobem solucions als problemes de sempre: despoblament de la zona i deterioració urbanística del centre històric. Cap dels nostres dirigents milita en un partit polític i això ens ajuda a mantenir la independència". La independència, però, és difícil quan, en temps de desmobilització social, grups de tota mena volen portar gent al carrer i es recorden, tot just en aquell moment, de les associacions de veïns. Així, de sobte, l'homogeneïtat progressista que les caracteritzava desapareix i comencen a donar-se manifestacions contra centres d'administració de metadona o contra establiments gitans del més pur tarannà racista.

"És fàcil conduir cap a actituds estranyes, podria dir perfectament neofeixistes, el moviment veïnal", indica Estrela, "perquè en determinats barris que no tenen cap servei i que pateixen problemes com el de la droga de molt difícil solució la gent només espera poder protestar d'alg-